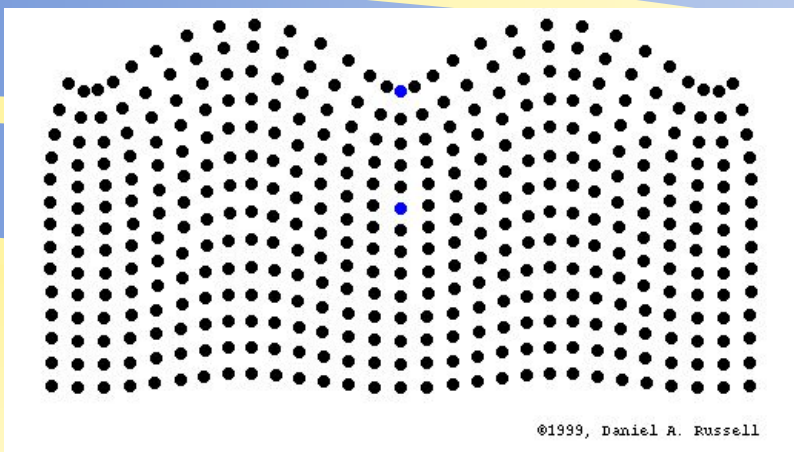

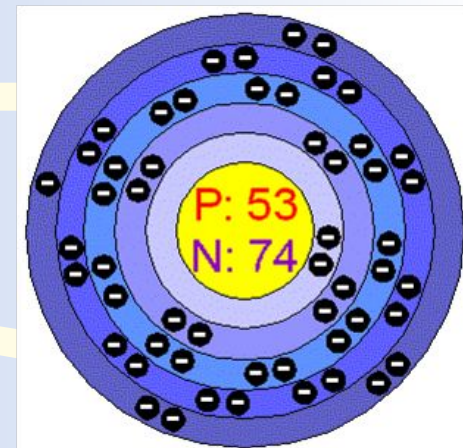
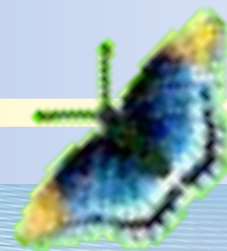
ТРЕПТЕНИЯ

Презентацията направи за вас :
Цветелин Огнянов Дерменджийски,
IXB клас – Г-я “Ив.С.Аксаков” гр.Пазарджик

MTV

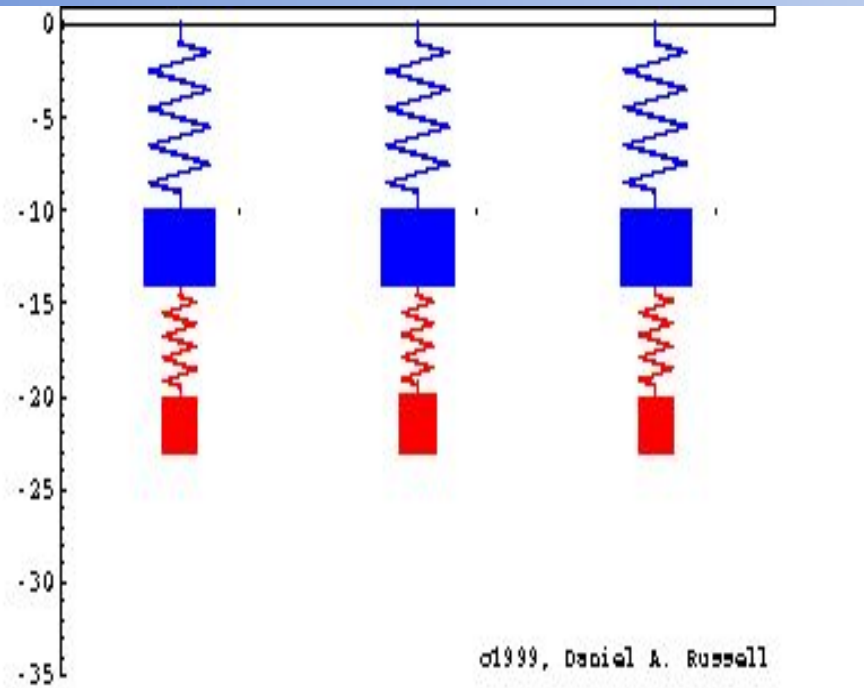
Трептенията са най-често срещаните механични движения. Те са навсякъде около нас.

Струните на китарата трептят и издават звук!

Що е трептене?

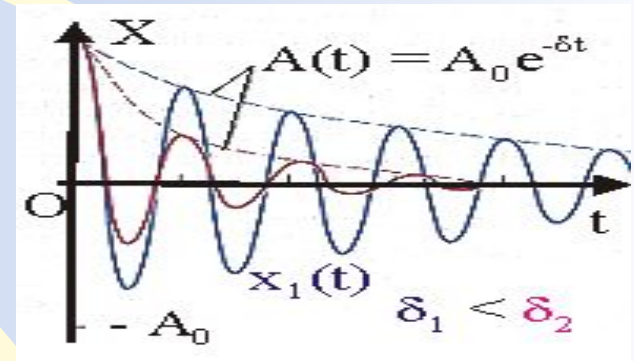
Движение, което се повтаря през равни интервали от време и тялото се отклонява многократно от равновесното положение ту в една, ту в друга посока, се нарича трептене.

Собствени(свободни) трептения

- Трептения, които възникват под действие на вътрешни сили, след извеждане на системата от равновесното положение.

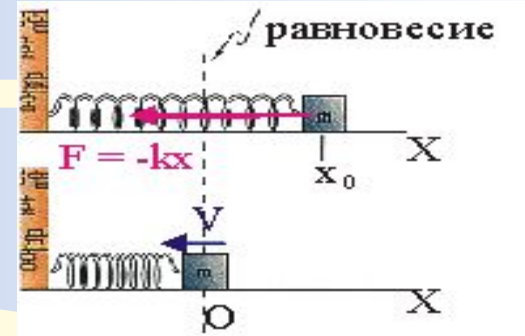
Условие за възникване на собствени трептения е: след еднократно внасяне на енергия в системата да действа върщаща сила, насочена към равновесното положение.

❖ *Собствените трептения са винаги затихващи, тъй като в реална трептяща система действат сили на триене и съпротивление.*

Хармонично трептене

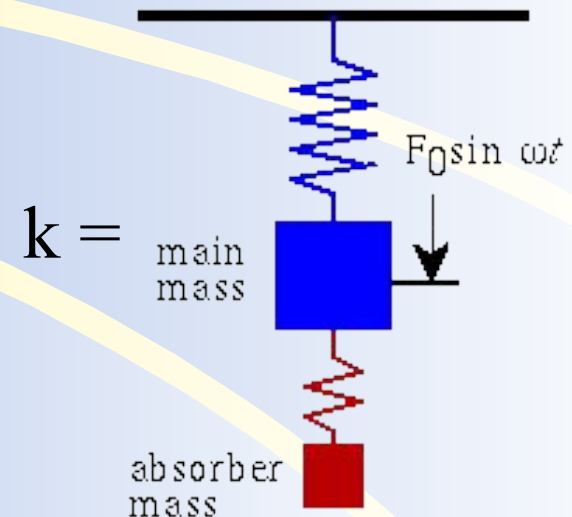
Трептене, което се извършва под действие на сила $F = -k \cdot x$, която е пропорционална на отклонението от равновесното положение и винаги е насочена към равновесното положение.

F – сила(N);

k – коефициент на еластичност
 F/x (N/m);

x – отклонение(m).

Характеристики и графика на хармонично трептене

Амплитуда [$A(m)$] –

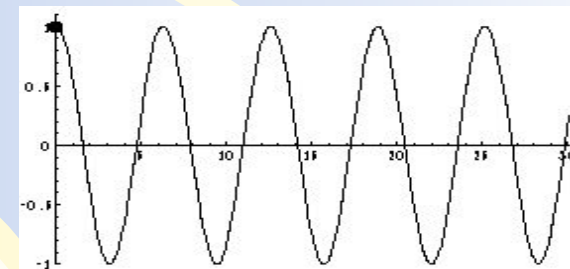
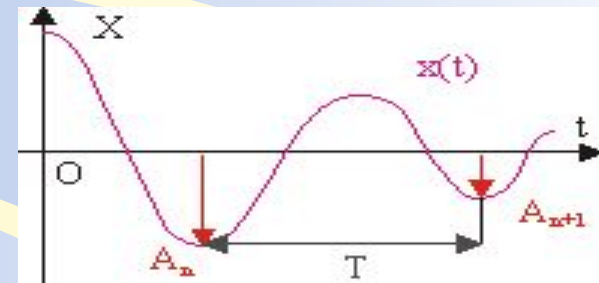
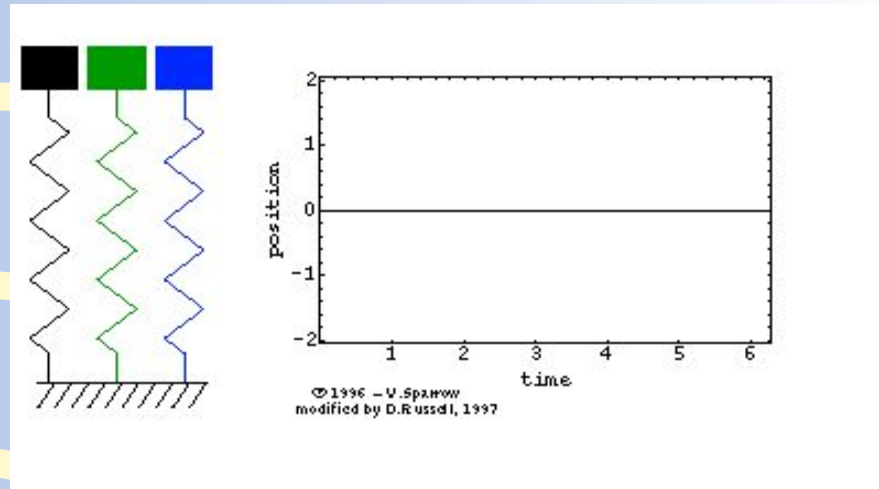
max отклонение;

Период [$T(s)$] – времето за едно пълно трептене;

Честота [$\nu(Hz)$] – броят на трептенията за единица време.

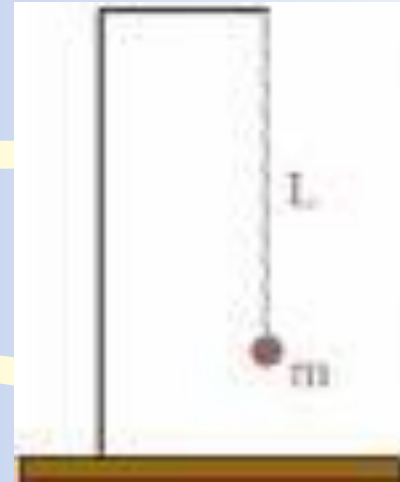
$$\nu = 1/T; 1\text{Hz} = 1\text{s}^{-1}$$

Графиката изразява зависимостта на отклонението (x) от времето (t).

Енергия на хармоничното трептене

- Еластична потенциална енергия – дължи се на силата на еластичността и се измерва с работата, извършена за деформация на системата.
- В равновесното положение – $x=0$ и $F=kx=0$; $E_p=0$.
- При $\max$ отклонение $x=A$ и $F_{\max}=kA$; потенциалната енергия на системата е $\max$ - $E_p=kx^2/2$ ($E_p=kA^2/2$)

Енергия на хармоничното трептене

- При трептенето кинетичната енергия в точката на $\max$ отклонение от равновесното положение е: $E_k = 0$.
- В момента на преминаване през равновесното положение кинетичната енергия достига своя $\max$: $E_k = mv^2/2$

При хармоничното трептене става периодично превръщане на: $E_k \rightarrow E_p$ и $E_p \rightarrow E_k$.

Енергия на хармоничното трептене

- Пълна механична енергия: $E = E_p + E_k = \text{const.}$

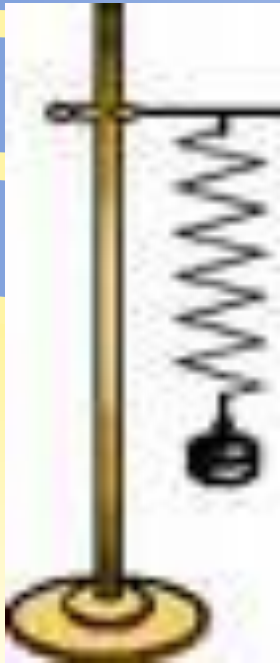
$E = E_p$, в момента на max отклонение от равновесното положение; ($E = E_p = kx^2/2$)

$E = E_k$, в момента на преминаване през равновесното положение. ($E = E_k = mv^2/2$)

Извод: При хармоничното трептене винаги се извършва периодично превръщане на потенциалната енергия в кинетична и обратно, но пълната енергия на трептящата система една и съща, ако няма триене и съпротивление.

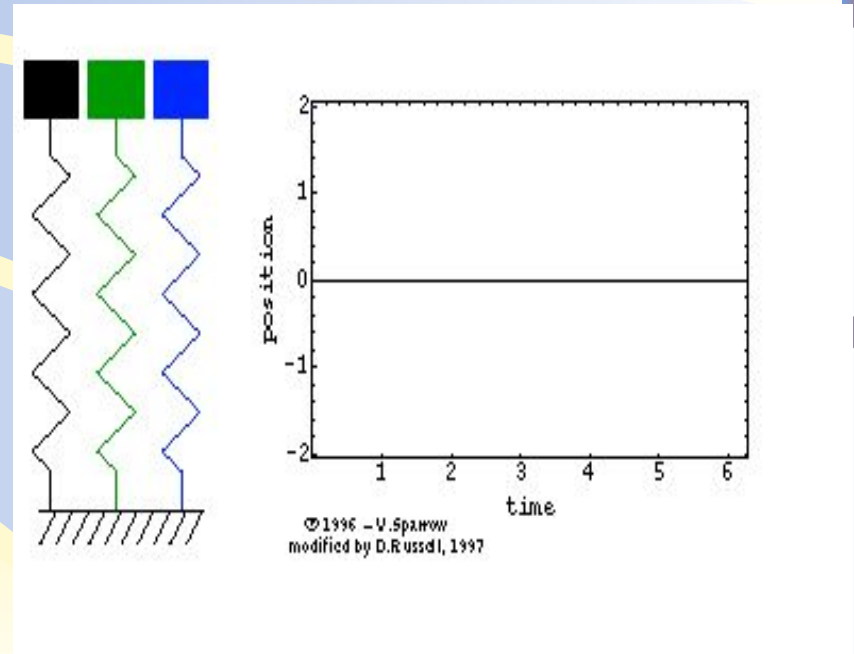
Прости трептящи системи

- **Пружинно махало** – ситема от пружина и окачено на нея
тяло. (<http://dw.georgievi.net/ivan/spring-dyn-model.html>)

$$T = 2\pi\sqrt{\frac{M}{k}}$$

$$T = 2\pi\sqrt{\frac{M + \frac{m}{3}}{k}}$$

Прости трептящи системи

- **Математично махало** – малко тежко топче, окачено на дълга, тънка и неразтеглива нишка.
(<http://dw.georgievi.net/ivan/bif-model.html>)

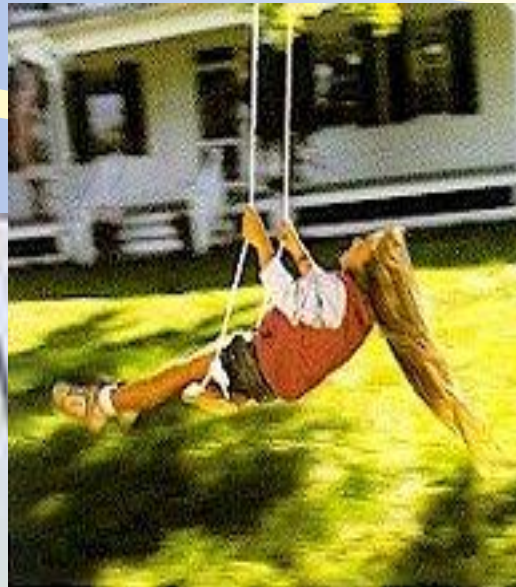

$$T = 2\pi\sqrt{\frac{L}{g}}$$

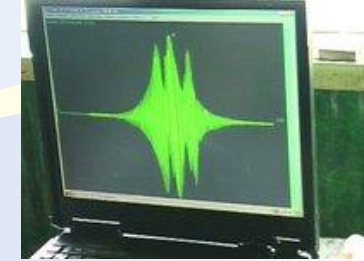

Принудени трептения

- Трептения, които се извършват под действие на външна, периодически изменяща се сила.
- ❖ Те са незатихващи, защото загубата на енергия се компенсира от външни сили.

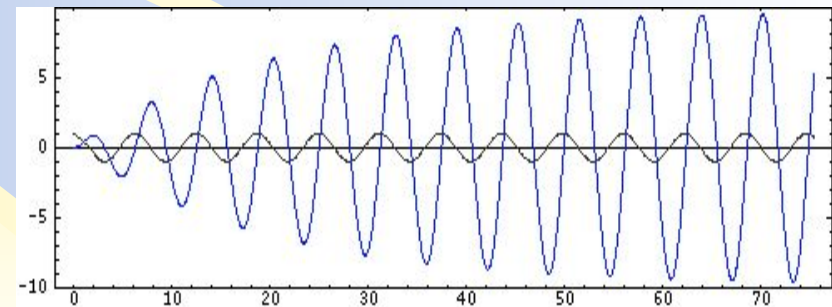
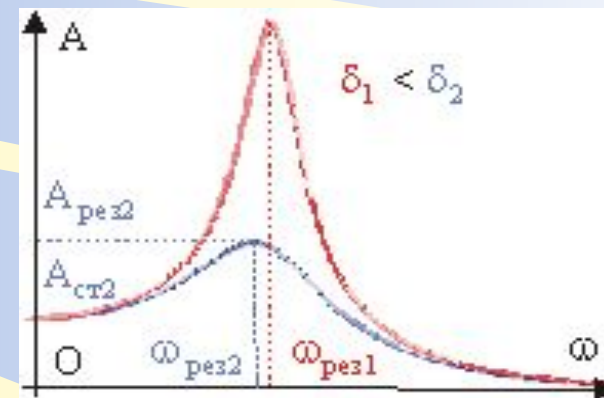
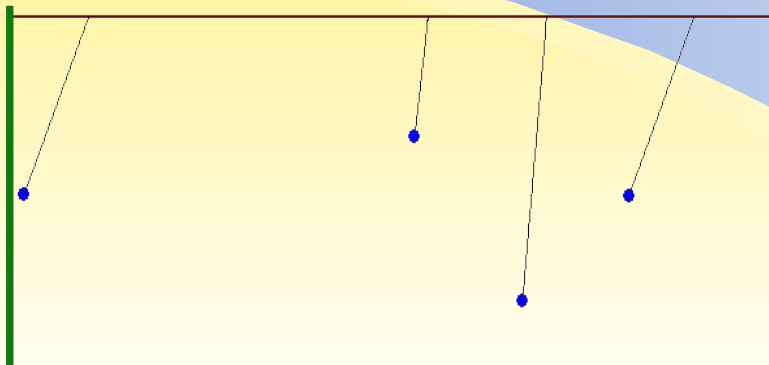
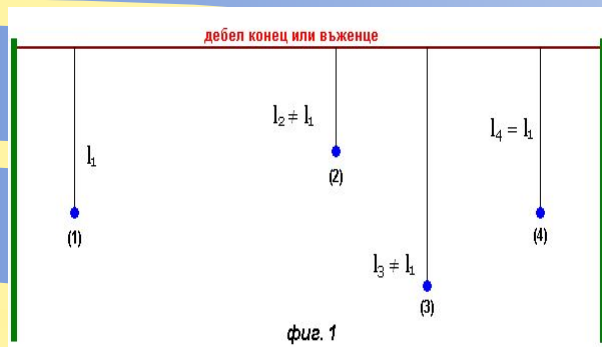

Резонанс

- Явление, при което амплитудата на принудените трептения става тах, когато честотата на външната сила съвпадне с честотата на собствените трептения.

$$\nu = \nu_0$$

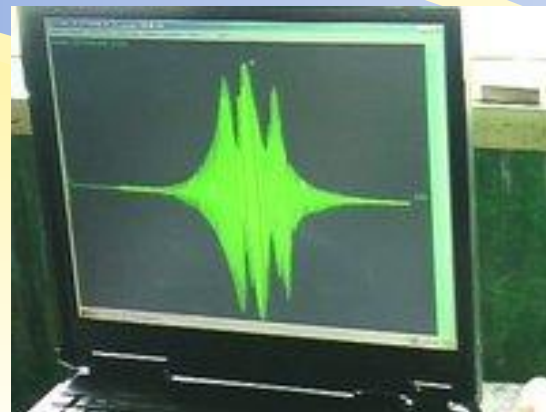
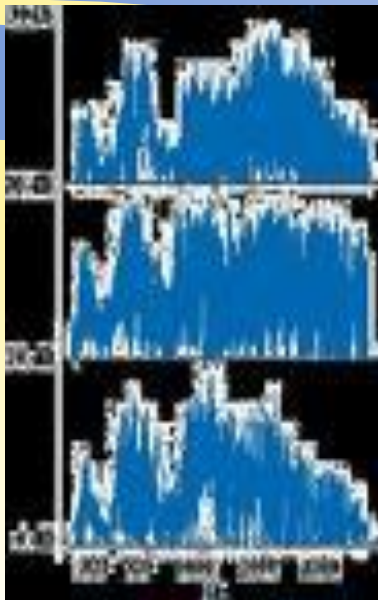

Защо при резонанс Δ на трептенията е максимална?

- Създават се най-благоприятни условия за предаване на енергия от източник.
- Външната сила извършва положителна работа над трептящата система през целия период от време. (При всяка друга честота $\neq$ от резонансната, външната сила извършва отрицателна работа, намалявайки енергията на системата през голяма част от времето.)

Приложения на резонанса

- Честотомери –уреди за измерване на променлив ток.
- За усилване на звука при музикалните инструменти.
- Безжично предаване на енергия.

Вредното действие на резонанса

- Разрушаване на тела, конструкции.
- Опасни последици за човека (при $\nu=5-7\text{Hz}$).

Благодаря за вниманието!

